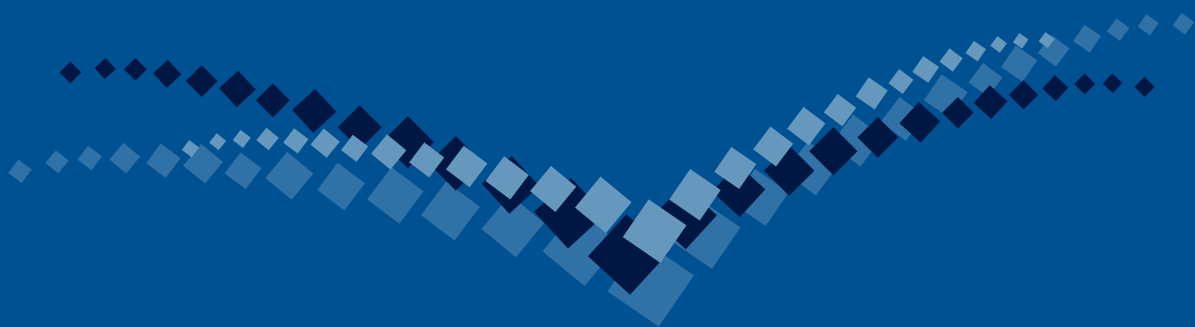

פרס
עירונית
רמת-גן

פרס רמת-גן לספרות

תשע"ב - 2012

פרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"ב, 2012

דבר ראש העיר

האוצר הבלום ופניני החוכמה המגוללים בין דפיו של ספר התנ"ך הם הבסיס והיסוד לקיומו של העם היהודי ושל עולם הספרות העברית.

ערכה וחשיבותה של המילה הכתובה והיצירה האומנותית המורכבת מאוצר מילים עשיר ומתחכם, העולה מעל שפת היומיום – היו סוד גלוי – גם עבור חכמי בבל ומצרים שחטאו בכתיבה בזמנם.

עם תקומת העם היהודי בארצו, קם דור חדש של סופרים ומשוררים ישראלים, אשר סיפר בדרכו הייחודית על הולדתה של המדינה, הווי החיים בה ומגוון אזרחיה.

הספרות העברית משופעת ביצירות פרי עטם של אלו מבינינו שניחנו בסגולות אשר יש להתקנא בהם – יצירות שירה, סיפורת, מחזאות, ספרות ילדים ונוער. אמנם בעידן המחשב השתנו הרגלי הקריאה, אך החשיבות נותרה בהגות, במחשבה, בהעלאת הרעיונות על הכתב.

"פרס רמת-גן לספרות" נוסד על מנת לעודד ולטפח את בעלי הכישרון למילה הכתובה ולהביע את הערכתנו אליהם ואל פועלם. לטפח את היצירה העברית ולעודד מבוגרים וילדים כאחד, לקריאה מהנה ופורה.

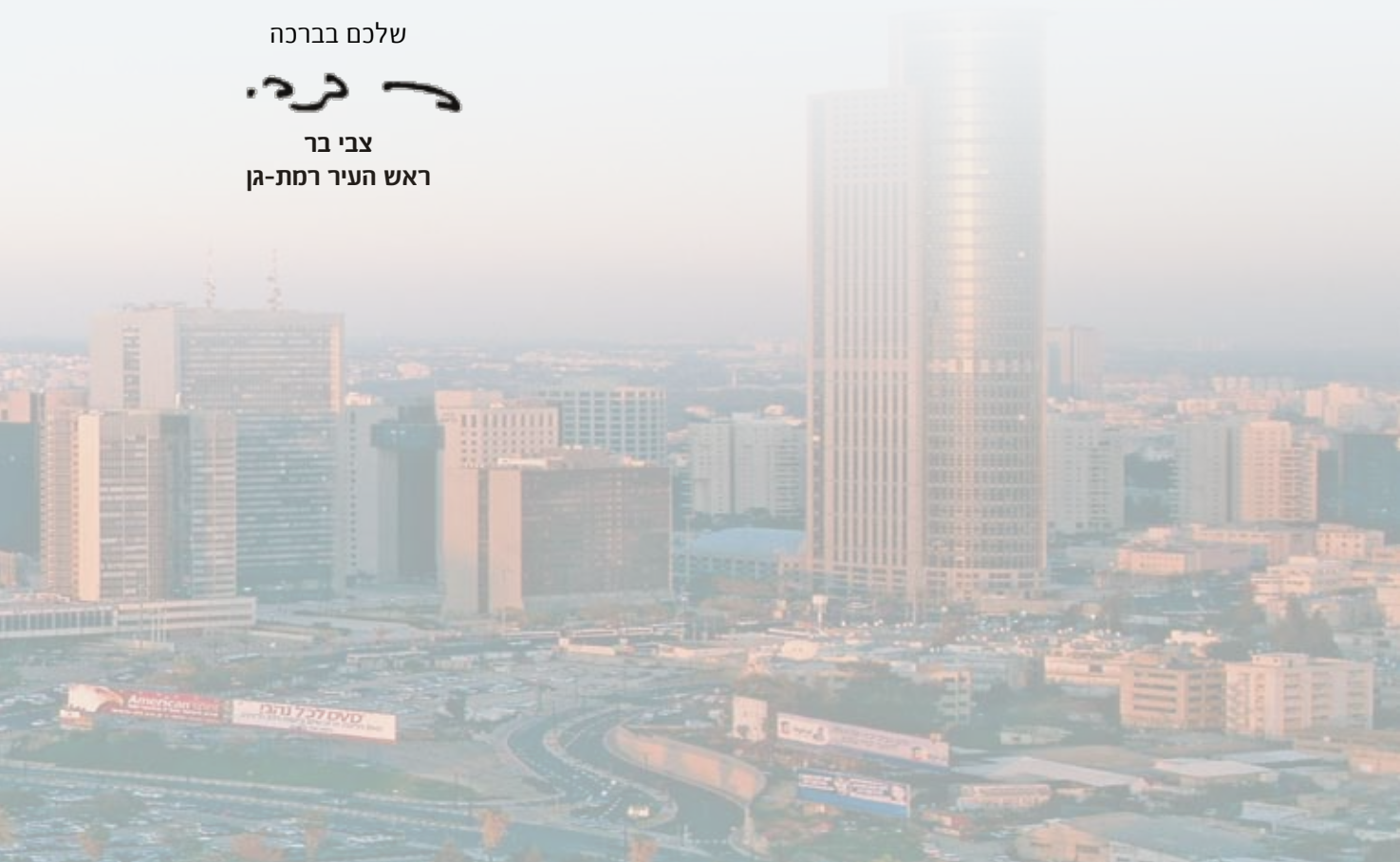
תודתי נתונה לחברי וועדת הפרס אשר קראו את הספרים ובכישרון רב בחרו את הזוכים, כלות וחתני הפרס, אשר ריגשו בכישרונם.

לסופרים, למשוררים ולחוקרי הספרות הזוכים, המשיכו ליצור, והמשיכו לשפע אותנו בכישרונכם.

שלכם בברכה

צבי בר

ראש העיר רמת-גן

פרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"ב, 2012

על הפרס

עיר איננה רק צירוף של בנייני מגורים, מוסדות ציבור, כבישים ורחובות, גנים ציבוריים וגינות פרטיות אשר בני אדם חיים בתוכן. עיר היא גם מוקד של התקבצות רוחנית בעלת צרכים ושאפיות. חזונה של עיר איננו יכול להצטמצם, אפוא, אך ורק למהותה הפיזית, הגשמית. מעבר לחובה המוטלת על פרנסי העיר לדאוג לחינוכם של ילדי עירם, לטיפוח תושביה המבוגרים, לרווחת האוכלוסייה החלשה, לאיכות החיים וניקיון - חייבים פרנסי עיר ראויים להציב גם חזון תרבותי ואתגרים רוחניים.

פרס רמת-גן לספרות, במתכונתו החדשה, המחולק זו השנה השלישית, אכן משרת חלק מחזון זה. הפרס הפך למוקד התעניינות בקרב חוגים רבים בעיר, עורר שיח רב במהלך השנה האחרונה ברמת-גן ומחוץ לה והעלה בעיני רבים את קרנה של העיר.

לא רק בקרב תושבי העיר אלא גם, ואולי ביתר תוקף, אצל שכבות רבות במדינה. השילוב של הפעילות הספרותית, שפרס רמת-גן לספרות הוא אחד מעוגניה המרכזיים, עם שטחי פעילות תרבותית ורוחנית שקבלו תנופה בשנים האחרונות במגזרי המוסיקה, המחול, התיאטרון, ההיסטוריה, התנ"ך והתרבות התורנית לגוניה, העמיד את רמת-גן בשורה הראשונה של הערים המובילות בתחומי התרבות בישראל. שני פנים לפרס רמת-גן לספרות. האחד - מביט לאחור בתודה ובהערכה על העולם המופלא שפרשו הסופרים והמשוררים בפני הקוראים בשנים האחרונות והשני - מביט קדימה בתקווה, בעידוד לאותם כותבים שרוחם ודעתם ימשיכו להניב פירות יצירה חדשים.

חלוקת הפרס, אפוא, איננה רק אות הוקרה אלא גם, ואולי בעיקר, ברית שנכרתה בין תושבי רמת-גן לבין הכותבים - הזוכים, ברית שמקבלת ביטויים שונים במהלך השנה. את הברית נפתח ונטפח יחד עם חיזוק חזונה התרבותי והרוחני של רמת-גן.

עו"ד צביקה ניר
חבר מועצת העיר
יו"ר מינהל התרבות

חברי ועדת פרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"ב, 2012

פרופ' ניצה בן-דב

פרופסור לספרות עברית והשוואתית מאוניברסיטת חיפה. גדלה והתחנכה ברמת-גן. עמדה בראש הוצאת הספרים האקדמית של אוניברסיטת חיפה והיתה העורכת הראשית של

הערוץ האקדמי בטלוויזיה. כיום היא עומדת בראש תוכנית ה-מ"א לנשים ומגדר באוניברסיטת חיפה. סיימה את התואר הראשון באוניברסיטה העברית בירושלים וקיבלה תואר דוקטור מהאוניברסיטה של קליפורניה, ברקלי. לימדה שנים רבות באוניברסיטאות משיגן ופרינסטון בארה"ב. מאמריה וספריה עוסקים בספרות עברית חדשה ובפואטיקה מקראית. בין ספריה: "אהבות לא מאושרות: תסכול ארוטי, אמנות ומוות ביצירת עגנון", שיצא לאחרונה במהדורה שלישית, ו"והיא תהילתך: עיונים ביצירות עגנון, יהושע ועוז", שגם הוא ראה אור בשלוש מהדורות. ספרה האחרון "חיים כתובים: על אוטוביוגרפיות ספרותיות ישראליות" יצא לאור ב-2011.

פרופ' זיוה שמיר

יו"ר הועדה, פרופסור לספרות במרכז הבינתחומי הרצליה ובמכללת סמינר הקיבוצים, גדלה והתחנכה ברמת-גן. עמדה בראש מכון כץ לחקר הספרות העברית ובית-הספר למדעי היהדות באוניברסיטת תל-אביב. שימשה יו"ר ועדת מקצוע הספרות במשרד החינוך. כתבה וערכה ספרים רבים בחקר הספרות העברית, בעיקר על יצירות ביאליק ואלתרמן. ספרה "רקפת: גאווה וענווה בשירת רחל" ראה אור לאחרונה, וספרה "קיים ומקדם: על אגדות ביאליק" עתיד לראות אור בקרוב. בין תפקידיה: יו"ר הוועדה למינוי שופטי פרסים ספרותיים, יו"ר ועדת פרס ישראל לשירה לשנת תש"ע, חברה בוועדת פרס ישראל לספרות לשנת תשע"ב, חברה בדירקטוריון של פרס ספיר (מפעל הפיס). זיוה שמיר היא כלת פרס עקביהו למפעל חיים בחקר הספרות העברית.

ד"ר עדנה קפלן - הגלר

סגן נשיא (בדימוס) בית משפט מחוזי תל-אביב - יפו.

נולדה גדלה והתחנכה בתל-אביב ומזה 44 שנה אזרחית

רמת-גן, שם נולדו והתחנכו בנותיה וכיום גם שלוש מנכדותיה, יקירת העיר לשנת 2012.

ד"ר לפילוסופיה של המשפט. כלת פרס רוזן למחקר משפטי וכלת פרס צלטנר למשפט וחברה.

במשך שנים רבות היתה אחת מעורכי הדין הבולטים כסנגורית בפלילים ועבדה עם אביה, עו"ד הנודע, יעקב הגלר ז"ל. לאחר-מכן מונתה לבית המשפט המחוזי שם שרתה למעלה מ-16 שנה.

בנוסף לפרסומים אקדמיים מגוונים היתה במשך שנים חברה בוועדות שונות הן של משרד המשפטים והן של לשכת עורכי הדין והיא "יקירת המקצוע" 2010. לימדה ומלמדת משפטים במוסדות אקדמיים שונים ועוסקת בפעילות ציבורית מגוונת.

היא סבתא פעילה לשבעה - ולפני שלוש שנים פורסם ספר ילדים ראשון שלה, "עלילות נמה". בימים אלה יצא לאור ספר ילדים נוסף פרי עטה: "ידי שם זמני".

ד"ר ליליאן דבי-גורי

משלבת כתיבת שירה, הוראה ומחקר ספרות.

ילידת בגדד, גדלה והתחנכה בפתח-תקווה וברמת-גן.

את לימודיה האקדמיים עשתה במחלקה לספרות בראשותו של פרופ' ברוך קורצווייל,

כן החלה את דרכה האקדמית כאסיסטנטית וכמדריכה בחסותו. לימים מרצה באותה המחלקה עד צאתה לגמלאות. מרצה לעתים מזדמנות באוניברסיטת קימברידג'.
במוקד מחקרה ופרסומיה בספרות העברית: שירת אורי צבי גרינברג; ובספרות ערבית: סיפורת ומחזות של סמיר נקאש.

מבין הקבצים שערכה והביאה לדפוס: "קורצווייל. עגנון. אצ"ג, חילופי אגרות", הוצאת אוניברסיטת בר אילן.

"המתכונת והדמות: מחקרים ועיונים בשירת אורי צבי גרינברג", הוצאת אוניברסיטת בר אילן.

.....

עו"ד צביקה ניר

חבר מועצת העיר וראש מינהל התרבות ברמת-גן. בוגר תיכון "אהל שם" בעיר ובעל תואר ראשון במשפטים ותואר שני ב"תורת הספרות הכללית" (בהצטיינות), שניהם מאוניברסיטת תל אביב. חבר כנסת בדימוס. פרסם ספר שירי ילדים בשם: "המכנסיים של אבא". יוזם פרס רמת-גן לספרות.

אורלי קסטל-בלום | חיי חורף

ספרה האחרון של אורלי קסטל-בלום, "חיי חורף", הוא אוסף של סיפורים קצרים, שכל אחד מהם נושא את הקורא אל עולם אחר ומעניק לו חוויה שונה, אך למרות הגיוון ועושר הדמיון, אין שום ספק: זוהי אורלי קסטל-בלום במיטתה. ההומור שלה אינו מכזיב, ולא פעם הוא מעציב את הלב יותר מאשר הוא מצחיק. מתחת לאבסורדיות, משובבת הנפש, הנראית לעיתים גחמנית, נשמעת אנחה דקה, והחופש שלה לקחת את גיבוריה למקומות רחוקים מלבר ומלגו אינו נטול איזה מפנה עלילתי מפתיע, איזו חריגה או סטייה מדרך המלך הספרותית. אורלי קסטל בלום תמיד אמינה, תמיד מעוררת השראה, בין שהיא מאפשרת לדמויותיה לשבור מוסכמות ובין שהיא גורמת להן לקיים אותן, תוך כדי חריגה או הסטה שיש עמן חיוך חבו.

ניקח לדוגמה את אשת הסופר מן הסיפור המופתי בשם זה. הדמות שאותה מגחיכה קסטל-בלום איננה אשת הסופר אלא הסופר עצמו, זה האיש הנערץ, שסופרת כמו אורלי קסטל-בלום (וסופרות אחרות) אינן יכולות שלא להתקנא בו, וכל כך למה? על שום אשתו, העזר כנגדו שזכה לה. אשת הסופר מסייעת לו בענייני היומיום, מקשיבה לו, מאזינה לקריאתו את ספרו ההולך ונכתב, מיעצת לו, נותנת לו רעיונות ואפילו נעלמת מן השטח כדי להניח לו לשקוע בכתיבה. יתרה מזאת, עינה אינה צרה בצרה הצעירה שהוא רוקם לה בספרו, לאחר שיתאלמן ממנה... הלב מתמלא באהדה ובחמלה אל אשת הסופר, אך מוכנותה שלא לתפוס מקום לצד בעלה הסופר נובעת לא רק מעייפות החומר אלא גם מתחלנותה הנשית, זו המוכרת לנשים בכל הדורות, ולמעשה רצונה האמיתי הוא לשהות לצד בתה ונכדתה הזקוקות לה. הנה כי כן, בתוך סיפור קצר אחד מצליחה קסטל-בלום לגעת ברובדי נפש עמוקים – הקשר בין בני זוג הנשואים זמן רב, דיוקנו של הסופר כאדם מזדקן, הפער בין מראית העין לבין האמת בחיים הזוגיים והשאלה אם (ואיך) יכולה אשת סופר, או כל אישה – "לחיות עם ולהרגיש בלי"...

הסיפור "חיי חורף" הוא פנינה ספרותית המעניקה לספר לא רק את שמו אלא גם את ייחודו. המספרת, בגוף ראשון, היא ישראלית הנוסעת לארצות הברית לחקור את הסטטוס של סוגי הוויזה שמחזיקים ישראלים, ופותרת בכך, ולו לזמן מה, מאבק קיומי מתמשך. התיאורים של חיי היומיום בבוסטון הקפואה מהווים תמונת ראי של החיים בישראל. כל תיאור כמו מזמין את היפוכו ודומה שתוך כדי המחקר הפרטני והמדוקדק הנדרש ממנה בוחנת המספרת את זהותה, שכמעט אובדת לה במהלך חודשי הקור. בסיפור זה נוגעת קסטל-בלום בשורשי הבדידות האנושית, תוך שאינה שוכחת לצחוק (בעדינות) ליהודי ארצות הברית ולאמריקניות כמושג וכמשאת נפש.

במיומנות וקלילות נעה קסטל-בלום בספרה בין תודעות גבריות ונשיות, צעירות ומבוגרות, בין סיטואציות מגוחכות וטרגיות, אבסורדיות ויומיומיות, וגם כשהיא נוגעת במצבים בנאליים (כמו מבחן רכב או לוויה משפחתית), מצליח עטה המקורי ועשיר הדמיון לחשוף את המציאות מזוויות בלתי צפויות, רעננות ומעוררות מחשבה.

על כל אלה מצאנו אותה ראוייה לפרס רמת-גן בתחום הסיפורת לשנת תשע"ב, 2012.

ולראייה באנו על החתום

פרופ' זיוה שמיר - יו"ר, ד"ר עדנה קפלן-הגלר,

פרופ' ניצה בן-דב, ד"ר ליליאן דבי-גורי, עו"ד צביקה ניר

אורלי קסטל בלום

נולדה בתל אביב בנובמבר 1960 להורים ילידי מצרים. למדה בבית ספר יסודי א.ד.גורדון ובתיכון גמנסיה הרצליה, במגמה ביולוגית. בשנת '82 למדה קולנוע באוניברסיטת תל אביב ולאחר מכן בבית צבי. להלן רשימת ספריה שיצאו לאור:

"לא רחוק ממרכז העיר" - הוצאת עם עובד - קובץ סיפורים - 1987 | "סביבה עוינת" - הוצאת זמורה ביתן -

קובץ סיפורים - 1989 | "היכן אני נמצאת" - הוצאת זמורה ביתן - רומן פיקרסקי - 1990 | "דולי סיטי" - הוצאת

זמורה ביתן - רומן - 1992 | "סיפורים בלתי רצוניים" - הוצאת זמורה ביתן - קובץ סיפורים - 1993 | "המינה ליוזה" - הוצאת

כתר - רומן - 1994 | "שנינו נתנה יפה" - הוצאת כתר - ספר ילדים - 1995 | "הספר החדש של אורלי קסטל-בלום" - הוצאת

כתר - סיפורים - 1997 | "רדיקלים חופשיים" - הוצאת כתר - קובץ סיפורים - 1992- | "חלקים אנושיים" - הוצאת כנרת זמורה

ביתן - רומן - "עם אורז לא מתווכחים" - הוצאת כנרת זמורה ביתן - 2003 - אוסף "המיטב" | "טקסטיל" - רומן. הוצאת הקיבוץ

המאוחד, הספרייה החדשה - 2006 | "חיי חורף" - נובלות וסיפורים, הקיבוץ המאוחד 2010

לפני כשנתיים יצאו לאור בשנית "לא רחוק ממרכז העיר" ו"דולי סיטי" במהדורות חדשות. בהוצאת הקיבוץ המאוחד בספרייה

החדשה. ספרייה תורגמו ל-11 שפות שונות ביניהן: צרפתית, אנגלית, הולנדית, גרמנית, שבדית, ספרדית, איטלקית, סינית, ועוד.

בימים אלה שוקדת על כתיבת רומן שמתרחש בין השנים 1929 ועד ימינו אלה במצרים, בקיבוץ עין שמר, ובתל אביב - סיפורו

של הגרעין המצרי שעלה לארץ מטעם השומר הצעיר לקיבוץ עין שמר, שעליו נמנים הוריה ודודיה, גרושם הטראומטי מהקיבוץ,

התאקלמותם בכרך הגדול - תל אביב וחולון שאז נבנתה ועלילות צאצאיהם.

במשך השנים לימדה קורסים בכתיבה יוצרת במסגרות שונות: אוניברסיטת בן גוריון, אוניברסיטת תל אביב, האוניברסיטה

העברית, מכללת ספיר. קורסים כאלה העבירה גם במסגרת חוגים לקולנוע כגון החוג באוניברסיטת תל אביב בסם שפיגל,

ובמכללת ספיר.

פרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"ב, 2012

סיפורת

יואל הופמן | מצבי רוח

קריאה בספריו של יואל הופמן היא תמיד בגדר הצצה, הפתעה, המשך קריאה מענגת, הנאה המתגלגלת בנשמת הקורא. בחיפוש ובקריאה חוזרת אחר משמעויות נוספות ולפעמים גם אחרות.

ספר זה מפגיש אותנו שוב עם דמויות מחייו של הסופר; הבית ברמת-גן, אמו החורגת, חברתה הגברת מינוף ובעלה, הלאה לאדון ילינק, באסוציאציות חובקות זמן ומקום כדי כישרונו המצוין והמרתק של המחבר.

בהומור המיוחד לסופר, בסקרנות, בידיעת הנפש האנושית ובחמלה. בידיעת כוחו ומגבלותיו של בן האדם ביקום: "ובכן, מה שאני רואה זו דמות אדם. הוא יורד (מן המדרכת?) חמש או שש מדרגות והוא בחצי הדרך לדירת המרתף". (שם עמ' 1).

אמירתו כי "אנחנו מכירים מלים פשוטות" - היא כותרת משנה למשמעות הצפונה במלים, בחיים, באנשים, בחלוף השנים.

בתודה ובהערכה על קסם שנותן המחבר לקוראיו - "אנחנו רוצים לתת מתנה גדולה לקוראים לפני שילכו אל ספרים אחרים, אולי איזה דמות, אבל אנחנו דומים לקבלן שכלי הבניה שלו פגומים. הוא בונה לכל היותר קיר או רצפה ואומר לקונה שישלים את השאר בעזרת הדמיון". (שם עמ' 190).

על כל אלה מצאנו אותו ראוי לפרס רמת-גן לספרות בתחום הסיפורת לשנת תשע"ב, 2012.

ולראיה באנו על החתום
פרופ' זיוה שמיר - יו"ר, ד"ר עדנה קפלן-הגלר,
פרופ' ניצה בן-דב, ד"ר ליליאן דבי - גורי, עו"ד צביקה ניר

יואל הופמן

נולד ב-1937. סופר, משורר, מתרגם וחוקר תרבות יפן וסין. למד באוניברסיטת קיוטו ביפן ובאוניברסיטת תל-אביב. משמש פרופסור (אמריטוס) בחוג לפילוסופיה באוניברסיטת חיפה. ספריו תורגמו לאנגלית, איטלקית, גרמנית וצרפתית וזכו בפרסים ספרותיים בהם פרס ניומן (1998) ופרס ביאליק (2002).
ספריו:

פרוזה: ספר יוסף, כתר ומסדה 1988 | הלב הוא קטמנדו, כתר 2000 | ברנהרט, כתר 1989 | השונרא והשמטרלינג, רישומים יואל הופמן, כתר 2004 | כריסטוס של דגים, כתר 1991 | אפרים, כתר 2003 | גוטפרשה, כתר 1993 | Curriculum Vitae, איורים, יואל הופמן, כתר 2007 | מה שלומך דולורס, כתר 1995 | מצבי רוח, כתר 2010

תרגומים ואנתולוגיות: קולות האדמה, קטעים נבחרים מכתביו של החכם צ'אנג-טסה, תרגם מסינית עם הערות ופירושים יואל הופמן, מסדה, 1977 | לאן נעלמו הקולות? סיפורי זן ושירי הייקו, תרגום מסינית יפנית, מבוא ופרושים מאת יואל הופמן, מסדה 1980 | אומרי שיר על סף המוות, מבחר שירים יפניים ומסת מבוא, ליקט יואל הופמן, מסדה 1985 | ספר הזן של ג'ושו, Radical Zen תרגום מסינית לאנגלית, עריכה ומבוא מאת יואל הופמן, בבל, 2007. הספר תורגם מסינית לאנגלית על ידי הופמן, ומאנגלית לעברית על ידי דרור בורשטיין | קול היד האחת, תרגום והערות: יואל הופמן, הוצאת כתר, ירושלים, 2011 | הספר תורגם מסינית לאנגלית על ידי הופמן, ומאנגלית לעברית על ידי דרור בורשטיין.

פרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"ב, 2012

סיפורת ביכורים

איריס אליה-כהן | מכתוב

כמו אלבום תמונות אשר התמונות בו שובצו בסדר אקראי, כך הולך ונפרש בפני קוראי ספר הביכורים: "מכתוב", רומן סוחף אשר העבר וההווה משתרגים בו ויוצרים מרקם אחיד של תולדותיה של גיבורת הרומן תוך הרחבה דרמטית ומלאת מתח ויצרים של נקודות השיא בחייה.

מעבר לסיפור העלילתי מצטיין הרומן בשפתו העשירה, הצבעונית והציורית אשר מקנה לאירועים בו גם ריחות וגם טעמים. תיאוריה של איריס אליה-כהן עשירים וססגוניים וכמעט כל עמוד מכיל ציור אשר הקורא יכול לדמיינו. "אביב טוסי צבע את השדות שנגלים לעינינו", כותבת הסופרת במקום אחד והדוגמאות רבות ומרתקות.

כל אלה עושה הסופרת תוך משחק חכם באופוזיציות שונות, חלקן גלויות על פני השטח וחלקן מובלעות. כך למשל, ניצב הקורא בפני ניגודי מתח בין "מזרחיות" ל"מערביות", בין טבע עירוני לטבע כפרי, בין אידיאולוגיות פוליטיות משתנות ומתהפכות, בין "מותר" ל"אסור", בין שתי אהבות, בין שמירה על ערכי משפחה לבין ביטולם ופירוקם, בין בידיון לאמת ועוד. כל זאת תוך העמדת השאלה אם אנחנו - גיבורת הרומן והקוראים - עצמאיים בהחלטותינו וגורלנו בידיו או כפי שמצטט בנה של עירית, גיבורת הרומן, את סבתו: "סבתא אומרת שהכל מכתוב. הכל אלוהים מחליט...".

הכתיבה בגוף ראשון בשילוב אירועים היסטוריים אמיתיים מעניקה לרומן ניחוח של מציאות אמיתית ובלתי מזויפת אשר מרתקת את הקורא ומעמיקה את הזדהותו עם גיבורת הרומן והעובר עליה.

על כל אלה, על שפתה העשירה, על אומץ הלב הסיפורי ועל הכישרון היוצא דופן של העמדת סיטואציות דרמטיות מצאנו אותה ראוייה לפרס רמת-גן לספרות בקטגוריית ספרות ביכורים לשנת תשע"ב, 2012.

ולראיה באנו על החתום

פרופ' זיוה שמיר - יו"ר, ד"ר עדנה קפלן-הגלר,

פרופ' ניצה בן-דב, ד"ר ליליאן דבי-גורי, עו"ד צביקה ניר

איריס אליה-כהן

נולדה ב 1969 להורים יוצאי קוצ'ין שבהודו. רוב שנות ילדותה עברו עליה בכפר יובל שבגליל העליון, ובמושב יסוד המעלה השוכנת לא רחוק משם. למדה בתיכון "דנציגר" בקריית שמונה, ושרתה כמורה חיילת ב"כפר הילדים" בכרמיאל.

לאחר שהשלימה תואר ראשון בריפוי בעיסוק, באוניברסיטה העברית, השתלמה בתחומי הפיסול, הקדרות והתיאטרון, ובכל אלה היא עוסקת עד היום.

בשנה האחרונה העלתה מופע ספרותי מוזיקלי הנושא את השם "מכתוב", ובו, לצד קטעים מומחזים מהספר, קטעי שירה ומוזיקה מן המזרח.

איריס נשואה, ואם לארבעה ילדים. מתגוררת היום בקריית טבעון. "מכתוב" הוא סיפרה הראשון. בקרוב יראה אור רומן שני פרי עטה: "דושינקה, נשמה", אף הוא בהוצאת הקיבוץ המאוחד, וספר ילדים חדש: "הדמעות של איתן".

פרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"ב, 2012

סיפורת ביכורים

בלה שייר | מט ילדים

מט ילדים" הוא ספר בשל ומפעים. נופים אנושיים ותרבותיים, נגלים לעיני הקורא בתנועות וירטואוזיות בין מיטב מסורות הכתיבה בפרוזה.

הנובלה הראשונה: "מט ילדים", מהווה כשני שלישי מהספר ומורכבת מחמישה סיפורים-פרקים. בעידון ובקשב נדירים מתוארת ההיחשפות של ילדות בצ'רנוביץ לכאב הדחיה. תחושה של כאב ואימה מלווה רק את הקורא, היודע את גורל האחר- היהודי בעולם המבוגרים.

גיבורי הנובלה השניה "גלית וגורדון", מתוארים בשנות בחרותם, כשונים זה מזה. רק לאחר כשנות דור הם מגלים את הדמיון ביניהם.

גלית בת העליות המאוחרות לארץ. כשמה כן היא, נשאבת לחוף הים.

גורדון צבר תל אביבי. רחוק מאידיאולוגיות. בניגוד לשמו, הוא מנוכר לעולמם של אבות התרבות העברית ואבות ההתישבות הציונית: א.ד גורדון מזה, ויל"ג מזה, " שאפילו ביאליק הספיד אותו וראה בו את אביר המשוררים".

הסיפור "פעמיים", הוא אחד ממיטב הסיפורים הקצרים שנכתבו בעברית.

גניה גיבורת הסיפור, שאיננה מסוגלת לשלם אפילו פעם אחת את דמי הנסיעה, משלמת "פעמיים". זאת בגלל בגידה כפולה. בגידתם של החיים בה בתהליך הזדקנותה. ובגידתה היא בתרבותה ובלשונה, בעקבות עלייתה לארץ. בלה שייר אמונה על מיטב המסורות של הפרוזה המערבית. ביכולת נדירה של רב אמן, היא מתארת אמיתות מכמירות לב ומקוממות, של טבע האדם וגורל קיומו.

על כל אלו מצאנו אותה ראוייה לפרס רמת-גן לספרות בתחום סיפורת ביכורים לשנת תשע"ב, 2012.

ולראיה באנו על החתום

פרופ' זיוה שמיר - יו"ר, ד"ר עדנה קפלן-הגלר,

פרופ' ניצה בן-דב, ד"ר ליליאן דבי - גורי, עו"ד צביקה ניר

בלה שייר

בלה שייר נולדה בבריה"מ ועלתה לישראל בגיל 12, בגל העלייה של שנות ה-70. לאחר שירותה הצבאי החלה לעבוד במחשבים, כתכניתנית ואחר-כך כמנתחת מערכות. במקביל, סיימה תואר ראשון ושני בספרות כללית באוניברסיטת תל-אביב. מתגוררת בתל-אביב. מאז 2001 עוסקת בכתיבת פרוזה. סיפוריה פורסמו בכתבי-העת "קשת החדשה", "עמדה",

"עיתון 77" ו"אלמנך".

ספרה "מט ילדים" ראה אור באוגוסט 2011 בהוצאת "הספריה החדשה" וזכה לשבחים רבים.

פרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"ב, 2012

שירה

חמוטל בר-יוסף | השתוות

חמוטל בר-יוסף היא משוררת, מתרגמת וחוקרת ספרות עטורת פרסים, שכבר הוציאה יותר מעשרה קובצי שירה, ביניהם האסופה המקיפה "השתוות: מבחר שירים ישנים וחדשים" שראתה אור בשנת 2011. אחיה היחיד נהרג במלחמת השחרור בדרך לירושלים, ועל כך כתבה את אחד משיריה הבלתי נשכחים. לא אחת שיריה הם שירי דווי ומכאוב, אך לפעמים בוקעת ועולה מהם גם שמחת חיים משובבת נפש. בפתח אסופת שיריה נכתב: "כמו איש עיוור שעובר כביש בחלום/ ופתאום מחבקת אותו אישה בעירום/ בלי כריכה, בלי צילום מימי נעוריי/ בלי רכילות, בלי כלום / - ככה תקרא, אם תוכל, את ספר שיריי". לכאורה, לפנינו אמירה מצטנעת, אך עולה ממנה גם גאווה גדולה על ששיריה צריכים לדבר בעד עצמם, והתרסה נגד האופנה הרווחת כיום במקומותינו, שלפיה כדי לפרסם ספר חדש חייב מחברו להישפך בעיתונות ולהתערטל עד למעמקיו. שיר קצר זה אף מזדוהר את הקורא מפני ההתמודדות עם שירה המכסה יותר משהיא מגלה ("ככה תקרא, אם תוכל").

מבחר שיריה של חמוטל בר-יוסף אינו כרונולוגי, כמקובל. היא ערכה ספר המחולק לשערים, ובו תריסר נושאים, שפרנסו את שירתה לסוגיה ולתקופותיה. מסלול חייה של המשוררת נפרש כמניפה ססגונית לנגד עיני הקורא, החל משיריה הארס פואטיים המשרטטים את תחומי שירתה ואת דמות דיוקנה, דרך משפחתה והמצב הישראלי בכלל. בשער "קצת היסטוריה משפחתית" היא כותבת בחיך כאוב על מכת הגורל שניחתה עליה, מות בנה, במילים הבלתי נשכחות:

לְמִי זֶה אֶכְפֵּת אִם אֶרְבֶּעַה
אוּ שְׁלֹשָׁה יְלָדִים יֵשׁ לִי?
אֶבֶל אֲנִי, שְׂאֵף פֶּעַם לֹא הֶצְלַחְתִּי
לְקַלֵּעַ לְסֵל מְשֹׁם כּוֹן,
שֶׁתִּמְיֵד מְאֻבָּדֵת אֶת הַיָּקָר מְכֹל,
עוֹנָה "שְׁלֹשָׁה" וְלִפְעָמִים יוֹצֵא לִי "אַרְבָּעָה",
וְתִמְיֵד הַמְסָפֵר לֹא נֶכּוֹן.

על שירתה המשלבת עושר רב-רובדי ומינימליזם, ענווה וגאווה, כאב ושמחת חיים, חדשנות והסתמכות על קנייני העבר, מצאנו אותה ראוייה לפרס רמת-גן לשירה לשנת תשע"ב, 2012.

ולראיה באנו על החתום

פרופ' זיוה שמיר - יו"ר, ד"ר עדנה קפלן-הגלר,
פרופ' ניצה בן-דב, ד"ר ליליאן דבי-גורי, עו"ד צביקה ניר

חמוטל בר-יוסף

נולדה בשנת 1940 בקיבוץ תל-יוסף. הוריה עלו לארץ מאוקראינה בשנת 1936. רוב בני משפחתם נספו בשואה. ביולי 1948 נהרג בנם היחיד במלחמת השחרור. גרה בירושלים החל משנת 1976.

עבדה כמורה לספרות בבי"ס תיכון ובאגף לתכניות לימודים של משרד החינוך. בשנים 1987-2004 עבדה כמורה וחוקרת באוניברסיטת בן-גוריון. בעלת דרגת פרופסור מן המניין. פרסמה 6 ספרי מחקר (מהם אחד הופיע גם בתרגום לאנגלית ועוד אחד עומד להופיע בתרגום לרוסית) ועשרות מאמרים בעברית ובשפות אחרות, בעיקר בתחום ההקשר הרוסי של הספרות העברית ובתחום הזיקה של הספרות העברית למיסטיקה. פרסמה גם מספר רב של רשימות ביקורת ספרותיות (קובצו בספר טעמי הספרות, 2006) ומסות בענייני תרבות, יהדות ומוסר (קובצו בספר קריאות ושריקות, 2005). לימדה ספרות עברית באוניברסיטאות בקייב, מוסקבה, ניו יורק, שטוקהולם, פוזנן וכן במכון הרטמן בירושלים ובמכללת הרצוג באלון שבות. פרסמה אחד-עשר קובצי שירים:

לולי היה עלי למחר (הוצאה עצמית, 1971) | לקחת אור (מסדה, 1978) | רק הירוק (הקיבוץ המאוחד 1981) | מתנות קופצות (הקיבוץ המאוחד 1984) | ובצפיפות (הקיבוץ המאוחד 1990) | הלא (כרמל 1998) | לילה, בוקר (כרמל 2000) | מזון 2002 (כרמל 2002) | הבראה (הקיבוץ המאוחד 2004) | השתוות: מבחר ושירים חדשים (הקיבוץ המאוחד 2010) | חרות באבן חתוך בעץ: 15 אפיטפיים (אבן חושן 2010) וכן ספר ילדים (בקיץ זה יעבר, כתר, 1984), וכ-10 סיפורים שפורסמו בעיתונים וכתבי עת שונים. קובץ סיפורים בשם מוסיקה עומד להופיע בהוצאת הקיבוץ המאוחד.

על שירתה זכתה בפרס אקו"ם (1987), פרס קרן תל-אביב (1987), פרס קרן ירושלים לשירה (1990), פרס ויצ"ו לאשה היוצרת (1999), פרס הנשיא (2002), פרס ברנר (2005), פרס עמיחי (2010). על קובץ סיפוריה מוסיקה זכתה בפרס איגוד הסופרים בישראל (2011).

תרגמה לעברית שירה ופרוזה מרוסית, צרפתית ואנגלית. תרגומי שיריה הופיעו כספרים ברוסית, באנגלית, בהונגרית ובערבית. ספרי תרגום לצרפתית ולספרדית בדפוס. תרגומים לשפות נוספות - גרמנית, אוקראינית, איטלקית, שוודית - נדפסו בכתבי עת שונים.

פרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"ב, 2012

שירת ביכורים

יניב קקון | שכונה

יניב קקון הוא משורר צעיר, יליד 1980, בוגר תנועת נוער, איש חינוך, לוחם וקצין במילואים. את עשייתו החינוכית שילב עם לימודים במכון לחינוך דמוקרטי במכללת סמינר הקיבוצים.

קובץ השירים הראשון שלו "שכונה" זכה בפרס אשדוד ליוצרים ואמנים צעירים, וחלק משירי הקובץ תורגמו לערבית ולאנגלית. קקון הוא פעיל חברתי הקובל בשיריו ובמאמריו על תחושת הניכור של עדות ומגזרים בחברה המקוטבת בת זמננו, שבה רבבות אנשים חיים ללא נקודת אחיזה, ללא ביטחון וללא חדות חיים. שירים כדוגמת שיריו של קקון עשויים לשמש גשר של מילים לדיאלוג ומקור נחמה לאותם אנשים המגשימים את דרכם כדי למצוא את מקומם במרקם החברה הישראלית.

את קובץ שיריו מנחה חשיבה קהילתית-אתגרית ואמונה שמתוך הסחי והסיאוב יכולה לבלבב מציאות אחרת. בפתח ספרו הוא ממליץ לקוראיו, בכעין מנשר שכותרתו "דרך", לעזוב את הדרך הכבושה והבטוחה ולהרוויח "גם את ההר הנכסף וגם דרך חדשה". הוא מלמד את קוראיו שביד האדם, אם ירצה, לכבוש דרך משלו ולפלס לעצמו נתיב חדש. וכך הוא כותב בשיר "שכונה", שעל שמו קרוי הקובץ כולו: "בלב שכונה העשויה ברובה / מקצב סיתות עם שם או מספר [...] תמיד תהיה סמטה שתוביל אותך אל פיסות העץ / אפשר שעליהן פיסות בד / טבולות שתן כלבים / או גברים ששתו ו'שכחו' את ביתם / אפשר שעל אחת מפיסות העץ מישהו / חרט פעם; / ושאהבה זו עודנה נוכחת בקופסאות האשל שבין החלונות". את שירו "ניתוח" הוא מסיים במילים: "מהשכונה שלי לאחר הסרת הפיגומים / נותר חיוך המעטר את הסימטה שלי".

על שירתו הלוקלית והאוניברסלית כאחת, המשלבת מחאה ואופטימיות, רגש וחכמת חיים, מצאנו אותו ראוי לפרס רמת-גן לשירת ביכורים לשנת תשע"ב, 2012.

ולראיה באנו על החתום
פרופ' זיוה שמיר - י"ר, ד"ר עדנה קפלן-הגלר,
פרופ' ניצה בן-דב, ד"ר ליליאן דבי - גורי, עו"ד צביקה ניר

יניב קקון

נולד ב-1980 באשדוד. בה הוא מתגורר עם נורית אישנת. איש חינוך, בוגר תנועת הנוער הצופים ובוגר שנת שירות מטעם התנועה. בתפקידו האחרון בתנועה ריכז את גרעין רעים בהנהגת דרום בירוחם, נתיבות, קריית מלאכי, קריית גת, דימונה, שדרות ורחובות. בעברו ריכז את תנועות הנוער בחברה העירונית לתרבות הפנאי באשדוד, תפקיד במהלכו עיצב מודל הנקרא "יחד בונים חברה" - מודל שיתופי להפעלת תנועות נוער ביישוב, אשר זיכה את ראש העיר באשדוד באות יקיר תנועות הנוער מטעם מועצת תנועות הנוער ואף הוצג בבית הנשיא. קובץ שיריו שיצא בספר "שכונה" זכה ב-2008 בפרס אשדוד ליוצרים ואמנים צעירים. לוחם וקצין במילואים, בוגר חטיבת גבעתי - ובנוסף סגן מפקד בפרויקט חץ וקשת - פרויקט משותף של משרד ראש הממשלה, חיל החינוך ותנועת הצופים אשר במהלכו מוכשרים אנשי חינוך (מדריכים צעירים, מדריכים בכירים ורכזים) ממדינות חבר העמים להקמת מרכזים קהילתיים ושבטי צופים בקרב קהילות יהודיות. פעיל במסגרות התנדבותיות שונות וביניהן "שולחן עגול" בו הוא ממלא תפקיד מזכיר השולחן וממייסדי הפורום לחינוך וקהילה ואסיפת העם באשדוד. כיום הוא מנהל תחום החינוך בלתי פורמאלי ותנועות הנוער במכון לחינוך דמוקרטי ישראל ופועל בערים וישובים שונים בהובלת תהליכי שינוי, פיתוח מרחבים ציבוריים ויצירת שותפויות בבאר שבע, רעננה, הוד השרון, בת ים, ג'סר אל זרקא ועוד. ממייסדי התוכנית האקדמית "שבילים" של מכללת קיי והמכון לחינוך דמוקרטי, תוכנית חדשה וייחודית ללימודי תואר ראשון בחינוך ברוח דמוקרטית, תעודת הוראה בגיאוגרפיה ולימודי סיבה ותעודת עובד חינוך לנוער וקהילה או קידום נוער, תוכנית המשלבת חינוך פורמאלי ובלתי פורמאלי ופועלת דרך למידה מבוססת פרויקטים (PBL).

פרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"ב, 2012

ספרות ילדים ונוער

רוביק רוזנטל | המסע המפלא לארץ המלים

מסע זה, הוא מסעם המפלא של הילדים דורון ושירה, אח ואחות, למחוזות שונים ופגישתם במלים שונות, הכרה איתן וגילוי משמעותן.

גברת צמרמורת, אשר בתוכה ניתן לגלות מלים כמו צמר, מרץ, תמר, מצור, צמרת; הלאה אל כפר ללא אנשים, אך מלאו בצלילים המהווים מלים, כמו "ריש-רוש", "טיף-טוף", "געגוע"; בואך למלים המקוללות כמו עזאזל, צחנה, אשר כדברי עזאזל "אנחנו מקוללות כי מפחדים מאתנו, חושבים שאם יגרשו אותנו גם את המוות" (שם, עמ' 90).

אכסדרה ואיצטומכה, אנדרלמוסיה, ברדלעת ועגבנשוף - כולם נוטלים חלק בחגיגת המלים, בגלגולן בפה, בהכרתן. בהתפעלות מכישרונו של המחבר ושליטתו בסוד העברית וחיבורה כאן לילדים, לקריאה רהוטה, להכרת השפה והתיידדות איתה.

אכן, "בארץ המלים הגלוי והנסתר משחקים מחבואים", הכל ככשרונו הרב של המחבר ובשל כך מצאנו אותו ראוי לפרס רמת-גן בתחום ספרות ילדים ונוער לשנת תשע"ב, 2012.

ולראיה באנו על החתום
פרופ' זיוה שמיר - יו"ר, ד"ר עדנה קפלן-הגלר,
פרופ' ניצה בן-דב, ד"ר ליליאן דבי-גורי, עו"ד צביקה ניר

רוביק רוזנטל

לשונאי וסופר, תושב ויליד תל אביב, יליד 1945, אב לחמישה בנים וסב לחמישה נכדים. היה חבר קיבוץ נחשון במשך 24 שנים. בעל הסדר "הזירה הלשונית" במעריב, כותב הבלוג הלשוני של אתר רב מילים וכן מפרסם בקביעות בעיתונים "עורך הדין", "עיניים" ועוד. חתן פרס סוקולוב לעיתונות לשנת 2004 על פעילותו בתחום הלשוני. מוצג כאחת משש דמויות המפתח בתחום השפה העברית באתר "שנת השפה העברית" של גוגל. כיהן כסגן עורך "על המשמר" וכעורך הדעות של העיתונים "חדשות" ו"מעריב". מלמד ומרצה במסגרות שונות, כותב-משתתף במופעים "אין עלייך אחותי" ו"יידישע מאדרה". איש המחלקה לסוציולוגיה באוניברסיטה הפתוחה, חבר בוועדות של האקדמיה ללשון העברית. עורך הסדרה "שפה" בהוצאת כתר.

מספריו: "משפחת הבופור" (1989); "הזירה הלשונית" (2001); "האם השכול מת?" (2001), "חדוות הלשון" (2004), "רחוב הפרחים 22" (2003); "מילון הסלנג המקיף" (2005), "הלקסיקון של החיים" (2007); "האור והקסם: 101 סיפורים על תל אביב של פעם" (2008); "מילון הצירופים" (2009).

בשנה הבאה יועלה הספר "המסע המפלא לארץ המלים" כהצגה בתיאטרון לילדים המדיאטק. ספרו הבא לילדים "המסע המפלא לאחוזת לא הגדולה" יצא לאור בסתיו 2012.

פרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"ב, 2012

ספרות ילדים ונוער

מאיר שלו | קרמר החתול ישן כל הזמן

הספר מהווה מקשה אחת של פרי עטו רב ההשראה של מאיר שלו ושל פרי מכחולו משובב הנפש של יוסי אבולעפיה. הקריאה מעוררת את התפעלותם של ילדים ומבוגרים מהציורים המהווים חלק מהרצף הסיפורי. הרגלי השינה של קרמר החתול בעונות המתחלפות של השנה, בשינויי מזג האוויר ובמצבי רוחו ההפכפכים, נגלים לעין הקורא בציורים הממירים במכוון את המילים.

כמו בספריו הקודמים המיועדים גם לילדים, שומר המספר על השילוב בין הפנטסטי לריאלי. הוא מעורר סיעור מוחות ורגשות אצל הקורא ומטלטל אותו הרחק מהצפוי, בהתאם למוטת כנפיו.

למרות ההתרחקות מהדיקטי, כובשת הנעימה האירונית של המסופר בהינף בלתי צפוי את יעדיו ומחוזותיו. קרמר החתול ישן כל הזמן, חולם את כל הזמנים, הקורות והתולדות של משפחת החתולים. חלומותיו מאפשרים לקורא הצצה מלבבת לעושר גילוייה של האבולוציה של משפחת החתולים. "סבא אריה", "הדודה צ'יטה", פומה, פנתר ונמר. הם מתוארים בהסתערותיהם הפראיות על צייד וטרף, ומצוירים בקווים ובצבעים סוערים. זהו אם כן, "סיפור ערש" תרתי משמע, סיפור המיועד לעת שנתם של הפעוטות והצצה מרעננת על מוצא המינים וערשם, מבלי להזכיר אבולוציה ודרוויניזם.

על כל אלה מצאנו אותו ראוי לפרס רמת-גן בתחום ספרות ילדים ונוער לשנת תשע"ב, 2012.

ולראיה באנו על החתום

פרופ' זיוה שמיר - יו"ר, ד"ר עדנה קפלן-הגלר,

פרופ' ניצה בן-דב, ד"ר ליליאן דבי - גורי, עו"ד צביקה ניר

מאיר שלו

נולד בנהלל ב-1948 ואת רוב חייו עשה בירושלים. בשנת 1988 יצא לאור הרומן הראשון שלו, "רומן רוסי" שמו, ואחריו הרומנים "עשו", "כימים אחדים", בביתו במדבר, "פונטנלה", "יונה ונער" ו"הדבר היה ככה" - על סבתו מנהלל.

כמו כן פרסם ארבעה קובצי מאמרים ומסות על תנ"ך וספרות: "תנ"ך עכשיו", "ראשית", "בעיקר על אהבה" ו"סוד

אחיזת העיניים".

יחד עם אחיו ואחותו ערך גם מבחר משירי אביו, יצחק שלו ז"ל - "שיר אל הזמן העובר". אגב, אביו זכה גם הוא בפרס רמת-גן, על אחד מספרי השירה שלו.

ספריו תורגמו לשפות רבות. זכה לפרסים בארץ ובחו"ל.

פרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"ב, 2012

מפעל חיים

פרופ' עוזי שביט

מחשובי החוקרים של הספרות העברית החדשה ובקיא מאין כמוהו בתחומי חקר השירה, לסוגיה ולתקופותיה. מחקריו מקיפים את כל מישורי הטקסט - למן הדיון ביסודות הקדם-טקסטואליים הזעירים ביותר של המשקל והחרוז (כבספריו "המהפכה הריתמית" מ-1983 ו"חבלי ניגון" מ-1988) ועד לשאלות הבתר-טקסטואליות הגדולות והרחבות ביותר, כגון שאלת ראשיתה של השירה העברית החדשה (כבספריו "בפתח השירה העברית החדשה" מ-1986 ו"שירה ואידאולוגיה" מ-1987).

מחקריו בתחומי השירה מקיפים את השירה העברית החדשה לדורותיה, למן הדרמות הפיוטיות של רמח"ל ועד למשוררי ימינו. מקום מיוחד בתוך הרצף הזה ייחד עוזי שביט לשני שיאייה של השירה העברית החדשה: לשירת חיים נחמן ביאליק, גדול המשוררים, שפעל בתקופה שקדמה להקמת המדינה, ולשירת נתן אלתרמן, גדול המשוררים של תקופת היישוב והמדינה. לביאליק הקדיש עוזי שביט חלקים נרחבים בספרים שהוזכרו לעיל, ולא לתרמן הקדיש שני ספרי מחקר חשובים: על "שירי מכות מצרים" כתב את ספרו "שירה מול טוטליטריות" מ-2003, ועל "שמחת עניים" את ספרו "לא הכול הבלים והבל: החיים על קו הקץ על-פי אלתרמן" מ-2007. בתוקף תפקידו כראש מוסד אלתרמן, הוציא עוזי שביט גם אלבומים מרשימים של שירי אלתרמן, המלווים את יצירתו רבת הפנים באיורים ובצילומים של טובי האמנים.

בתוקף תפקידו כמנהלה של הוצאת הספרים הקיבוץ המאוחד - ספריית פועלים, פועל שביט בהתמדה וללא לאות לביצורו של הספר העברי בימים קשים של הפרטה, גלובליזציה ושיאיה לרב-תרבותיות המביאה מבלי דעת לרידוד ולמדיניות שיווק פרועה. אלמלא מאבקיו כמו"ל מרכזי היו תחומים אחדים - ובאופן מיוחד תחום השירה העברית ותחום ספרי העיון והמחקר - סופגים מכה קשה. לא יקשה עלינו לקבוע כי שביט הוא ממנהיגיהם המובהקים של התחומים הללו בארץ וממעצבי דמותם. גם בתחומים אחרים רב חילו: בענפי הסיפורת העברית, הסיפורת והמתורגמת, ספרות הילדים והנוער ועוד, והוא מטביע חותם משלו בהוצאתם לאור של מאות ספרים מדי שנה.

שביט עמד במרוצת השנים פעמיים בראש מכון כץ (היום מרכז קיפ) לחקר הספרות העברית ובראש בית הספר למדעי היהדות של אוניברסיטת תל-אביב, והיום הוא עומד בראש התכנית של סמינר הקיבוצים לתואר שני בחינוך רב-תחומי במדעי הרוח. את לימודיו התיכוניים עשה בגימנסיה "אהל שם" ברמת-גן, ומשנת 1955 הוא חבר קיבוץ שדות-ים, בו שימש מזכיר המשק. בכל פעילותו ניכרת מחויבותו הרבה לחברה בישראל ולתרבות העברית.

על תפקידו החשוב בעיצוב דמותה של החברה והתרבות מצאנו אותו ראוי לפרס רמת-גן למפעל חיים לשנת תשע"ב, 2012.

ולראיה באנו על החתום

פרופ' זיוה שמיר - יו"ר, ד"ר עדנה קפלן-הגלר,

פרופ' ניצה בן-דב, ד"ר ליליאן דבי-גורי, עו"ד צביקה ניר

עוזי שביט

נולד בנהריים, עמק הירדן (מפעל החשמל של רוטנברג) ב-1936, להורים ילידי גרמניה שעלו ארצה ב-1933. עד גיל עשר התחנך בנהריים, ומגיל עשר עד שמונה-עשרה ברמת-גן, בבי"ס יסודי של זרם העובדים ובגימנסיה "אהל שם". מגיל עשר - חניך ומדריך בתנועת הנוער העובד. חבר גרעין "פל-ים", שאיתו יצא לנח"ל ובמסגרתו הגיע לקיבוץ שדות-ים. חבר הקיבוץ מאז ועד היום. עסק בחקלאות, ובהמשך בהוראה בתיכון ובאוניברסיטה. שימש שלוש פעמים בתפקיד מזכיר הקיבוץ.

שירת בצה"ל בנח"ל מוצנח, ונטל חלק, כחייל קרבי בסיירת, בכל מלחמות ישראל למן מבצע קדש ועד מלחמת לבנון הראשונה. למד לתואר ראשון באוניברסיטת תל-אביב בחוגים לספרות עברית והסטוריה של עם ישראל, והמשיך באוניברסיטה זו בלימודי התואר השני והשלישי בספרות עברית בהדרכתו של פרופסור דן מירון.

החל ללמד באוניברסיטה בשנת 1969, ושימש כחבר סגל ברציפות עד שנת 2004. במסגרת עבודה זו - כיהן כראש מכון כץ לחקר הספרות העברית, כראש החוג לספרות עברית וכראש בית הספר למדעי היהדות. יצא לגמלאות, כפרופסור אמריטוס, בשנת 2005, אך המשיך לכהן בהתנדבות כראש מרכז קיפ לחקר הספרות והתרבות העברית באוניברסיטת תל-אביב, וכן מלמד ועומד בראש תכנית בין-תחומית לתואר השני בחינוך ובמדעי הרוח במכללת סמינר הקיבוצים.

נשוי לבת-שבע, אב לארבע בנות וסב לתשעה נכדים ונכדות. פרסם שני ספרי שירה מקורית ושמונה ספרי מחקר, בנוסף למאמרי מחקר רבים. משתתף דרך קבע בכנסים מדעיים בארץ ובעולם. למן 1985 - מנכ"ל ועורך ראשי של הוצאת הקיבוץ המאוחד. במסגרת תפקיד זה - מטפח במיוחד את הספרות העברית והישראלית, וביסס את מעמדה של הוצאת הקיבוץ המאוחד כהוצאה המרכזית של השירה העברית המודרנית.

פרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"ב, 2012

מפעל חיים

חיים גורי

במלאת תשעים שנה לעיר רמת-גן ובמלאת כמעט תשעים שנה למשורר, לסופר, לפזמונאי, למתרגם, לעיתונאי וליוצר הקולנוע חיים גורי, מתכבדת ועדת השופטים של פרס רמת-גן להעניק לו פרס על מפעל חיים. חיים גורי, בכתביו ובאישיותו, מגלם את המשכה של המסורת העברית המפוארת של "הצופה לבית ישראל". שיריו ופזמוניו "הנה מוטלות גופותינו", "באב אל וואד", "שיר הרעות", "ירוש"ה ושירים רבים אחרים מדוקלמים ומושרים זה למעלה משישים שנה על-ידי ילדים ומבוגרים בגני-ילדים, בבתי-ספר ובטקסי זיכרון לחללי מלחמת ישראל, נצרכים בתודעה ומעצבים את זהותנו היהודית-ישראלית.

ספרו "מול תא הזכוכית" וטרילוגיית הסרטים התיעודית שלו "המכה ה-81", "הים האחרון" ו"פני המרד", שנושאים השואה, תרמו רבות לאתוס הישראלי, שכך שואה, אשמה וגבורה בכריכה רבת-פנים אחת.

מאז 1947, השנה שבה יצא בשליחות ההגנה לארגן את ניצולי השואה לקראת העלייה לארץ ישראל, נעשה גורי לדוברם של קרבנות השואה ולמי, שכיליד הארץ, חש אשמה כבדה כלפיהם. השפעת השואה ניכרת היטב ביצירתו. משפט אייכמן, שאותו סקר בשנת 1961 ברשימות לעיתון "למרחב" ואלה הצטרפו לספרו "מול תא הזכוכית", בצרוף שירתו וסרטיו, אחראים במידה רבה להחדרת תודעת השואה בישראל ומחוצה לה.

קצרה היריעה מלפרט את מכלול שירתו הענפה של חיים גורי. הוא פרסם למעלה מעשרים ספרים, שהידועים שבהם הם: "פרחי אש", "שירי חותם", "שושנת הרוחות", "מראות גיחזי", "הבא אחרי", "אני מלחמת אזרחים". שירתו לכל אורכה שומרת על איזון מופלא בין יכולתו של גורי להיות משורר מעורב, המלווה את המציאות הישראלית המורכבת במשך עשרות שנים, לבין שירי היחיד המרגשים שלו הכוללים שירי אהבה ונותנים ביטוי למצבו של האדם באשר הוא.

חיים גורי הוא אחד המשוררים הגדולים שקמו לשפה העברית בדור הזה ושפתו הטעונה והאסוציאטיבית באה לידי ביטוי גם בספרי הפרוזה המיוחדים שלו ("הספר המשוגע", "עסקת השוקולד" ועוד), בתרגומיו מלאי ההשראה, ברשימותיו העיתונאיות, שבהן הוא משמיע קול אישי רב-עוצמה, ובסרטיו החלוציים.

על כל אלה מצאנו אותו ראוי לפרס רמת-גן לספרות בתחום מפעל חיים לשנת תשע"ב, 2012.

ולראיה באנו על החתום

פרופ' זיוה שמיר - יו"ר, ד"ר עדנה קפלן-הגלר,

פרופ' ניצה בן-דב, ד"ר ליליאן דבי - גורי, עו"ד צביקה ניר

חיים גורי

חיים גורי - משורר, סופר, עיתונאי ויוצר קולנוע - נולד בתל אביב בשנת 1923 לגילה וישראל גורי. בוגר בית הספר "כדורי". בשנת 1941 הצטרף לפלמ"ח. פעל כמדריך, מפקד מחלקה, והשתתף בפעולות המרי נגד השלטון הבריטי לאחר מלחמת העולם. בשנת 1947 יצא בשליחות "ההגנה" לאירופה ופעל, בהונגריה, בקרב שרידי תנועות הנוער הציוניות על מנת לארגן את ניצולי השואה לקראת העלייה לארץ. משם עבר לציכוסלובקיה, שם שימש כמפקד קורס הצנחנים הראשון של צה"ל בתוך הצבא הצ'כי. בשובו ארצה נטל חלק בקרבות חזית הדרום, כסגן מפקד פלוגה, בגדוד 7, ב"חטיבת הנגב" של הפלמ"ח.

עם תום מלחמת העצמאות למד ספרות עברית, פילוסופיה ותרבות צרפת באוניברסיטה העברית בירושלים, זכה במלגת לימודים והשתלם בספרות צרפתית בת זמנו בסורבון שבפאריז.

ספר שיריו הראשון "פרחי אש" ראה אור בשנת 1949 ובו, בצד השירים האישיים, באו לידי ביטוי חוויות הפגישה עם היהודים ששרדו מהחורבן הגדול ושירים שנכתבו בעקבות מלחמת העצמאות, שהידוע שבהם השיר "הנה מוטלות גופותינו", לזכר 35 הלומים שיצאו בינואר 1948 לעזרת גוש עציין הנצור ונפלו בדרכם עד אחרון הלוחמים. שיריו המולחנים שיר "הרעות" ובאב אל וואד" מושרים עד היום והיו לסמל מלחמת תש"ח.

במלחמת ששת הימים לחם גורי כמפקד פלוגה בקרב על ירושלים, בחטיבת המילואים הירושלמי. רבות מיצירותיו הספרותיות והעיתונאיות עוסקות בעיר הזאת משרה ההיסטוריה ועד ימינו אלה.

עד היום פרסם גורי 30 ספרים, בכל סוגי הכתיבה. על מפעלו הספרותי זכה גורי בפרסים רבים. ביניהם - "פרס אוסישקין", פרס סוקולוב", "פרס ביאליק", "פרס ירושלים לשירה על שם, אורי צבי גרינברג", "פרס ישראל". כמו כן זכה בתואר דוקטור לשם כבוד באוניברסיטת בן-גוריון בנגב ובאוניברסיטה העברית בירושלים.

חיים גורי, תושב ירושלים, נשוי לעליזה, אב לשלוש בנות וסבא לשישה נכדים ונכדות.

הזוכים בפרס רמת-גן לספרות לשנת תש"ע, 2010

סיפורת - יהודית רותם "על משכבם בלילות"

סיפורת ביכורים - לילך נתנאל "המצב העברי"

שירה - רוני סומק "אלג'יר"

שירת ביכורים - אלחנן ניר "תחינה על האינטימיות"

ספרות ילדים ונוער - נורית זרחי "מי מכיר את תנינה?"

מפעל חיים - פרופ' נורית גוברין

מפעל חיים - פרופ' מנחם פרי

הזוכים בפרס רמת-גן לספרות לשנת תשע"א, 2011

סיפורת - סמי ברדוגו "זה הדברים"

סיפורת ביכורים - רוני גלבפיש "סיפור קטן ומלוכלך"

סיפורת ביכורים - גונן נשר "לעוף כמו בוב בימון"

שירה, - חדוה הרכבי "ציפור שבפנים עומדת בחוץ"

שירה - אשר רייך "השחיין המהיר של הרגש"

שירת ביכורים - אלמוג בהר "צמאון בארות"

שירת ביכורים - גיורא פישר "אחרי זה"

ספרות ילדים ונוער - שלומית כהן-אסיף, "ציפור לאן את נוסעת?"

מפעל חיים - ד"ר חיים נגיד

מפעל חיים - פרופ' צבי לוז

הנה פתחתי חלון
אל העולם המואר
תקשיב עכשיו, איך הוא שר
אם לא לי, ודאי לך

מתוך "הנה פתחתי חלון", נתן זך